

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

C) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGIUM
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1883.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1884.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P.A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Serien bytte 1867 namn till Bergshanteringen.

Föregångare:

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1835-1858.

Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bergshantering / Kungl. Kommerskollegium. – Stockholm : K. L. Beckman, 1912-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

S. 2. Tab. 2. Produktion av viktigare andra malmer än järnmalm samt av stenkol m. m. 1871-1950.

S. 3. Tab. 3. Produktion av viktigare järnmalm och tackjärn länsvis 1881-1950, 1000 ton.

S. 4-5. Tab. 4. Bergshantering 1896-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshanteringen [från äldsta tid och fram till 1915].

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

C) BERGSHANDTERINGEN.

COMMERCE-COLLEGIUM
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE

FÖR ÅR

1883.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1884.

Innehåll.

Table des matières.

	Sid.		Pages.
1:o Jernhandteringen:		1:o Industrie du fer:	
Malmuppföringen	4.	Production:	
Tackjernstillverkningen	13.	Minerais de fer	4.
Gjutgodstillverkningen	14.	Fonte	13.
Stångjernstillverkningen	17.	Objets moulés en fonte de seconde fusion	14.
Ståltillverkningen	18.	Fer en barres	17.
Jern- och stål-manufaktur-tillverkningen	20.	Acier	18.
2:o Uppfordrad malm af annat slag än jernmalm äfvensom svafvelkis: (silfver- och bly-malmer; kopparmalm; koboltmalm; nickelmalm; zinkmalm; manganmalm; svafvelkis;)	21.	Ouvrages en fer et en acier, forgés ou laminés	20.
3:o De så kallade ädlare verken, med dervid åstadkomna tillverkningar: (guld; silfver; koppar; nickel; messing;)	24.	2:o Production de minerais de métaux autres que le fer, ainsi que de pyrite de fer: (minerais d'argent et de plomb, de cuivre, de cobalt, de nickel, de zinc, de manganèse; pyrite de fer;)	21.
4:o Diverse verk och tillverkningar: (kopparhamrar och kopparvalsverk; gjutgoods af annan metall än jern; bly; zink; kobolt; brunsten; svafvel; jernvitriol; rödfärg; alun; blyerts; marmor; stenkol;)	27.	3:o Production d'or, d'argent, de cuivre, de nickel, de laitton	24.
Öfversigt rörande de vid bergshandteringen åren 1879—1883 åstadkomna produkter	31.	4:o Produits divers: (cuivre battu ou laminé; objets moulés en métaux autres que le fer; plomb; zinc, minerais lavé et grillé; cobalt; manganèse, minerais moulu; soufre; sulfate de fer; ocre rouge; alun; plombagine; marbres; houille;)	27.
5:o Arbetskraft: (antal arbetare använda vid bergverks- och bruks-driften; olycksfall bland dessa arbetare; ångmaskiner använda vid bergverks- och bruks-driften;)	32.	Tableau récapitulatif des produits de l'industrie miniérale pour les années 1879—1883	31.
6:o Inmutningar och hvilostånd	35.	5:o Ouvriers employés dans les mines et les usines; accidents; machines à vapeur	32.
7:o Förändringar genom anläggning eller nedläggande af verkstäder	36.	6:o Permissions de recherches des mines, données par l'administration, et permissions obtenues de suspendre, pour un temps déterminé, les travaux dans les mines	35.
		7:o Autorisations d'usines accordées, et autorisations d'usines annulées	36.

Observations.

1 Kubikfot	= 0.02617 Mètre cube.
1 Centner (Ctr)	= 42.50758 Kilogrammes.
= 100 Skålpund (S)	
1 Krona	= 1.39 Franc.
= 100 öre	

TILL KONUNGEN.

Jemlikt nådig föreskrift får Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium härmed afgifva underdånig Berättelse rörande Bergshandteringen i Riket för kalenderåret 1883, med redogörelse, under särskilda rubriker, angående de förhållanden, som utgöra föremål för denna berättelse.

1:o. **Jernhandteringen.**a) **Malmuppföringen.**

De grufvor, som för vinnande af jernmalm under året varit bearbetade, äro till antalet 596; och hafva, enligt hvad här nedan finnes närmare angifvet, ur dem bland dessa grufvor, i hvilka malm erhållits, och hvilka till antalet utgöra 449, uppfodrads tillsammans 20,743,073.68 centner bergmalm; hvarjemte ur malmtägrer i tre likaledes uppgifna Län upphemtats 79,639 centner 35 æ sjö- och myr-malmer.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	æ .	
Norrbotiens Län:					
Gellivara Socken.....	Gellivara malmfält.....	56	1,200	—	
	Summa för Norrbottens Län	56	1,200	—	
Jemtlands Län:					
Kalls Socken	Grötoms grufva.....	1	60	—	
	Summa för Jemtlands Län	1	60	—	
Gefleborgs Län:					
Torsåkers Socken	Nyängsgrufvan	1	159,032	—	
	Göskegrufvan	1	71,044	—	
	Penninggrufvan.....	1	40,704	—	
	Malmbergsgrufvan	1	13,071	—	
	Skinnarbogruvvan	1	7,272	—	
	Myggbogruvvan	1	15,912	—	
	Sänkemossgrufvan	1	28,818	—	
	Stollgrufvan	1	7,194	—	
	Flymossgrufvan.....	1	6,993	—	
	Hjalmargruvvan	1	336	—	
	Svinmossgrufvan, m. fl.	*) 4	—	—	
	Öster-Fernebo Socken	Rödängsgrufvan.....	1	54,310	—
		Summa för Gefleborgs Län	15	404,686	—
Upsala Län:					
Dannemora och Films Socknar.....	Dannemora malmfält	10	935,520	—	
Files Socken	Gräsbogruvvan	1	15,000	—	
	Ragnhildsgrufvan.....	1	4,000	—	

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Gamla Rörbergsgruvvan	1	5,561	—
	Stynsbogruvvan	*) 1	—	—
Morkarla Socken	Stenringsgruvvan	1	53,148	—
Alunda Socken	Ramhällsgruvvan	1	91,008	—
	Hammarins- och Hargs-grufvorna	2	77,156	—
	Helsinge- och Tels-grufvorna	*) 2	—	—
Rasbokils Socken	Carolinagruvvan	1	11,426	—
	Fornbygruvvan	*) 1	—	—
Lena Socken	Salsta grufvor	1	56,905	—
	Brunna grufvor	2	28,232	—
	Brunna Smedsgruvvan, m. fl.	*) 7	—	—
Viksta Socken	Kolsbomyrgruvvan	*) 1	—	—
	Summa för Upsala Län	33	1,277,956	—
Stockholms Län:				
Valö Socken	Tammsgruvvan i Vigelsbo malmfält	1	64,200	—
	Fogelleksgruvvan i D:o D:o	1	12,000	—
	Stockenströmsgruvvan i D:o D:o	1	3,000	—
Börstils Socken	Jacob Edbergsgruvvan	1	17,610	—
	Skedika grufvor	3	93,543	—
	Edsåsgruvvan, m. fl.	*) 5	—	—
Hargs Socken	Björstagrufvan	1	1,812	—
	Allmäningsgruvvan	*) 1	—	—
Hökhufvuds Socken	Vinglängskärs Stora grufva	1	3,257	—
	Gamla Lappgruvvan	1	5,416	—
	Näsgruvvan	1	1,200	—
	Gillermogruvvan, m. fl.	*) 4	—	—
Väddö Socken	Gamla Kastmyrgruvvan, m. fl.	*) 5	—	—
Söderby Carls Socken	Carolinagruvvan	*) 1	—	—
	Summa för Stockholms Län	27	202,038	—
Kopparbergs Län:				
Säfsnäs Socken	Bornfallsgruvvan	1	22,386	—
Svärdsjö Socken	Vintjernsfältet	2	458,942	—
	D:o	*) 1	—	—
Stora Tuna Socken	Tuna Hästbergsfältet	12	426,571	—
	D:o D:o	*) 5	—	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	g.
	Rommefältet.....	3	233,082	—
	D:o	*) 3	—	—
	Rudbäckgrufvan	1	10,644	—
Silfbergs Socken.....	Tallbottengrufvan	1	3,540	—
	Lilla Bråfallsgrufvan.....	1	101,490	—
Vika Socken.....	Strandgrufvan	*) 1	—	—
Gustafs Socken.....	Nybonsgrufvan, m. fl.....	*) 3	—	—
Kopparbergs Socken	Korsnäsgrufvan	1	6,069	—
Grangärdes Socken	Östra och Vestra Ormbergsfälten	6	431,172	—
	D:o D:o	*) 2	—	—
	Risbergsfältet	4	397,471	—
	Strandbergsfältet.....	1	201,196	—
	Norra och Södra Grängesbergsfälten.....	3	215,301	—
	D:o D:o	*) 1	—	—
	Björnbergsfältet.....	2	262,004	—
	Burängsbergsfältet	6	190,947	—
	D:o	*) 4	—	—
	Holmtjernsfältet	2	42,188	—
	Stora Gudmundberggrufvan, m. fl.....	*) 4	—	—
Ludvika Socken	Ivikefältet	1	113,558	—
	D:o	*) 2	—	—
	Fredmundbergsfältet.....	1	43,051	—
	Björnbergsfältet.....	2	75,894	—
	Finnäsfältet	2	123,163	—
	Backbergsfältet	2	87,430	—
	Gräsbergsfältet	4	254,664	—
	D:o	*) 2	—	—
	Håksbergsfältet	3	156,327	—
	Nybergsfältet	1	18,075	—
	Norrshedsgrufvan.....	1	2,640	—
	Asp- och Tvist-grufvorna	*) 2	—	—
Norrbärkes Socken	Östanbergsfältet	3	75,642	—
	D:o	*) 1	—	—
	Nybergsfältet	2	123,443	—
	Mällsjöbergsfältet.....	2	24,985	—
	Holängsfältet	2	61,572	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	q.
	Holångsfältet	*) 2	—	—
	Hillångsgrufvan	1	30,494	—
	Sevongsgrufvan	1	1,917	—
	Stora Gubbogrufvan	1	67,853	—
	Eldbergetsgrufvan	1	28,648	—
	Krono-Fösarbogrufvan	1	250	—
	Plog- eller Gäddviksgrufvan	1	1,800	—
	Sturegrufvan	1	25,500	—
	Svarthyttgrufvan	1	16,654	—
	Klackgrufvan, Norra och Lilla	2	5,000	—
	Röjningsgrufvan	1	1,500	—
	Brogrufvan vid Vestermoren	1	14,565	—
	Bro- och St. Flogbergs-grufvorna	*) 2	—	—
Sätters Socken	Bispbergsfältet	3	302,227	—
	Nisshyttfältet	1	23,000	—
	D:o	*) 1	—	—
Hedemora Socken	Knapptjernsgrufvan	1	27,930	—
Husby Socken	Rällingsbergsgrufvan	1	225,319	—
Stora Schedvi Socken	Knutsgrufvan	1	47,216	—
Garpenbergs Socken	Långviksfältet	*) 1	—	—
	Vestra Långviksfältet	1	156,087	—
	Pålsbenningsfältet	2	6,410	—
	Ryllshyttfältet	1	127,116	—
	D:o	*) 1	—	—
Folkärna Socken	Knutsbofältet	1	17,129	—
	Svensbofältet	2	101,063	—
	Summa för Kopparbergs Län	136	5,391,125	—
Vestmanlands Län:				
Sala Socken	Springagrufvan	1	1,811	—
	Lungendalsgrufvan	1	12,900	—
	Schisshytte jerngrufva	1	41,235	—
Norbergs Socken	Risbergsfältet	4	987,994	94
	D:o	*) 1	—	—
	Getbacksfältet	1	5,423	66
	Morbergsfältet	3	422,050	49
	D:o	*) 1	—	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erbållen malm.	
Belågenhet.	Benåmning.	Antal.	Centner.	℔.
	Rådbergsfåltet	3	116,346	43
	Klackbergsfåltet	5	825,480	96
	D:o	*) 1	—	—
	Smårburgsfåltet	1	9,313	17
	Norrbergsfåltet	2	309,650	09
	Kallmorafåltet	4	313,054	81
	Kolningsbergsfåltet	2	310,490	66
	Bålsjöbergsfåltet	2	51,745	09
	Ragvaldsbergsfåltet	1	150,000	—
	Andersbenningfåltet	2	174,253	76
	Silftjernsgrufvan	*) 1	—	—
Vestanfors Socken	Nordstjernegrufvan	1	66,574	—
	Stortågtsgrufvorna, Östra och Vestra	2	108,653	—
	Barkgrufvan	1	17,879	—
	Båckgrufvan	1	48,853	—
	Andersgrufvan	1	6,886	—
	Maria och Per Eriks grufvorna	2	136,000	—
	Hågburgsgrufvan, m. fl.	*) 7	—	—
Skinnskattebergs Socken	Bastnåsfåltet	3	51,177	75
	Båckgrufvefåltet	4	81,660	86
	Herrgrufvefåltet	*) 1	—	—
	Skårsjöfåltet	2	7,376	65
	Stripafåltet	3	47,318	83
	Skilåfåltet	*) 1	—	—
	Nybergsfåltet	1	28,353	65
	Hågforsfåltet	2	37,000	92
	Fråmshyttfåltet	1	17,140	—
	Sjögrufvan	1	1,776	50
	Elgtorpsgrufvan	1	32,306	69
	Persgrufvan	1	58,413	22
	Kullgrufvan	1	21,342	—
	Sundsgrufvan	1	7,155	—
	Hågggrufvan	1	1,348	—
	Kockgrufvan	1	1,232	—
	Damsjöbergsgrufvan	1	1,965	—
	Bjårboggrufvan	1	9,600	24

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Sellgrufvan	1	10,879	41
	Långgrufvan	1	10,035	—
	Flinthedsgrufvan	1	11,810	—
	Gjutgrufvan, m. fl.	*) 4	—	—
	Summa för Vestmanlands Län	86	4,554,486	78
Örebro Län:				
Nya Kopparbergs Socken	Lombergsfältet	3	110,159	—
	Björnuddegrufvan	1	1,842	—
	Stjelkbergsfältet	3	63,248	—
	Norra Barnfallsgrufvan	1	44,772	—
	Mariagrufvan	1	1,590	—
	Åsgrufvan	1	2,955	—
	Qvarnmossegrufvan	1	15,265	—
	Helsinggrufvan	1	2,141	—
	Sofiagrufvan	1	285	—
	Carlsgrufvorna	2	15,592	—
	Grufvefogdegrufvan	1	3,407	—
	Gamla Källfallsgrufvan	1	2,037	—
	Limbergs Mossgrufvan	1	18,000	—
	Salbobergsfältet	4	35,980	—
	Svartviksfältet	6	203,061	—
	Sundsgrufvan	1	3,330	—
	Stora Kristiernsgrufvan	1	7,875	—
	Ställbergsfältet	5	205,574	—
	Halsgrufvan	1	99,197	—
	Glittragrufvan, m. fl.	*) 6	—	—
Ramsbergs Socken	Stråssafältet	2	68,030	—
	Smällbergsgrufvan	1	21,675	—
	Kärrgrufvefältet	1	73,920	—
	Mariagrufvan	1	7,200	—
Lindes Socken	Gränshyttfältet	1	33,141	—
	Holmsjögrufvan	1	5,190	—
	Ingelshyttfältet	4	228,120	—
	Stripafältet	3	600,000	—
	Grönvoldsgrufvan	1	50,300	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Buskagrufvan	1	7,221	—
	Bottengrufvan	1	23,500	—
	Trädgårdsgrufvan, m. fl.	*) 4	—	—
Hellefors Socken	Björnhöjdeggrufvan	1	72,610	—
	Palamgrufvan	1	4,722	—
	Kextjernsgrufvan	1	45,160	—
	Gamla Sirsjöbergsgrufvan	1	33,890	—
Grythytte Socken	Högbornsfältet	5	129,190	—
	D:o	*) 1	—	—
	Hultgrufvan	1	1,745	—
	Sikbergsgrufvan	1	16,800	—
	Brunsjögrufvan	1	48,675	—
	Gladtjernsbergsgrufvan	*) 1	—	—
Hjulsjö Socken	Ösjöbergsgrufvan	1	31,530	—
	Kärrgrufvan	1	12,810	—
	Bredsjö Åsgrufvan	1	6,622	—
	Norra Gunnarsbergsgrufvan	1	16,138	—
	Stora Gunnarsbergsgrufvan	1	12,446	—
	Limbergsåseggrufvan	1	500	—
	Skrifvarefallsgrufvan	1	18,728	—
	Stora Ånnenäsgrufvan	1	56,500	—
	Stora Slotterbergsgrufvan	1	81,067	—
	Qviddberget	2	53,660	—
	Eriksbergsgrufvan	1	3,500	—
	Gröndalsgrufvan och Södra Gröndalsgr:n	*) 2	—	—
Nora Socken	Klackafältet	3	233,100	—
	Timanshyttefältet	3	88,385	—
	Skärhyttefältet	1	10,720	—
	Stribergsfältet	7	915,895	—
	Ringshyttefältet	4	180,246	—
	D:o	*) 4	—	—
	Fogdhyttefältet	4	169,750	—
	D:o	*) 1	—	—
	Pehrshyttfältet	4	297,312	—
	Bergsängsfältet	1	27,740	—
	Hagbyfältet	2	31,120	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.
	Dalkarlsbergsfältet	5	534,375	—
	Vikersfältet	1	84,691	—
	Hvilarefältet	1	72,739	—
	Gustafsbergsgrufvan, m. fl.	*) 3	—	—
Jernboås Socken	Slotterbergsgrufvan	1	84,277	—
	Rösbergsfältet	1	77,833	—
	Haggrufvefältet	2	67,741	—
	D:o	*) 1	—	—
Carlskoga Socken	Sandviksgrufvan	1	3,000	—
	Malmhöjdeggrufvan	*) 1	—	—
Qvistbro Socken	Kronobergsgruvforna	*) 15	—	—
	Bojgrufvan	*) 1	—	—
Lerbäckes Socken	Vännbyggegrufvan	*) 1	—	—
Hammars Socken	Åmme grufvor, m. fl.	*) 10	—	—
	Summa för Örebro Län	169	5,479,824	—
Vermlands Län:				
Filipstads Norra och Vestra Bergslag	Nordmarksfältet	1	247,840	—
	Finnmossefältet	1	232,710	—
	Tabergsfältet	2	160,570	—
	Enggrufvefältet	3	299,040	—
	Nordgrufvan å Haborshytte mark	1	11,850	—
Filipstads Östra Bergslag	Persbergs- och Yngshytte-fälten	16	1,112,370	—
	Gåsgrufvefältet	4	112,230	—
	Limkärnsfältet	2	50,980	—
	Långbansfältet	3	100,510	—
	Nykroppafältet	4	150,720	—
	Sundsgrufvefältet	2	120,870	—
	Ansviksfältet	2	18,090	—
	Fagerbergsgrufvan i Gåsborns Socken ..	1	85,350	—
	Limgrufvan i D:o D:o ...	1	71,230	—
	Enggrufvan i D:o D:o ...	1	10,270	—
	Norra Kyrkviksgrufvan	1	32,170	—
	Mellangrufvan å Vinternäsfältet	1	20,560	—
	Summa för Vermlands Län	46	2,837,360	—

*) Utan uppgifvet malmfång.

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.		Antal.	Centner.
Södermanlands Län:				
Floda Socken	Valhalla och Lorentzbergsgrufvorna.....	*) 2	—	—
Åkers Socken	Bredsjönäs Sjögrufva	1	11,931	—
Gåsinge Socken	Skotvångsgrufvan	1	31,000	—
Sværtuna Socken	Förolagrufvan	1	29,000	—
	Långgrufvan	1	14,000	—
Sköldinge Socken	Kantorpsgrufvan	3	173,602	50
	Vilhelminagrufvan	1	40,000	—
	Oscars-, Fridolfs- och Sofia-grufvorna ...	3	95,490	—
Dunkers Socken	Starrsättersgrufvan	1	500	—
Tunabergs Socken	Lergrufvefältet	1	21,008	—
Blacksta Socken	Vilhelms- och Lindgrens-grufvorna	*) 2	—	—
	Summa för Södermanlands Län	17	416,531	50
Östergötlands Län:				
Skällviks Socken	Nartorpsgrufvorna	2	121,756	—
Godegårds Socken	Tybble grufvor	*) 5	—	—
	Summa för Östergötlands Län	7	121,756	—
Jönköpings Län:				
Månsarps Socken	Tabergsfältet	2	55,990	40
Fröderyds Socken	Inglamålagrufvan	1	60	—
	Summa för Jönköpings Län	3	56,050	40
	Summa för hela Riket	596	20,743,073	68

På sätt ofvan blifvit omförmäldt och af här lemnade specifikation närmare inhemtas, är det sålunda erhållna beloppet bergmalm uppfordradt ur 449 af de under året bearbetade grufvorna; hvaremot ur de återstående af dessa grufvor, till antalet 147, hvilka förmäls hafva arbetats endast försvarsvis eller försöksvis, något malmfång, så vidt uppgifvet är, icke vunnits.

	Erhållen malm.	
	Centner.	℔.
Sjö- och Myr-malmer		
hafva blifvit upptagna till följande belopp:		
i Calmar Län	30	—
i Jönköpings Län för två masugnar	64,624	25
i Kronobergs Län för fyra masugnar	14,985	10
Summa	79,639	35

*) Utan uppgifvet malmfång.

b) Tackjernstillverkningen.

Under året 1883 hafva varit begagnade 191 masugnar, hvaraf en med två pipor. Blåsningstiden har utgjort 41,228 dygn 18 $\frac{1}{4}$ timmar; och har tillverkningen uppgått till 9,942,380 centner 83 α , hvaraf 206,947 centner 73 α gjutgods, åstadkommet direkt ur masugnarna.

I nedanstående tabell, Lit. A, äro berörda förhållanden i afseende å ifrågavarande tillverkning närmare angifna särskildt för hvarje Län, der sådan tillverkning egt rum.

Lit. A.

Tackjernstillverkningen, kalenderåret 1883.

Belägenhet. Län.	Begagnade masugnar. Antal.	Blåsningstid.		Uppgifven tillverkning.					
		Dygn.	Tim- mar.	Tackjern.		Gjutgods.		Summa.	
				Centner.	α .	Centner.	α .	Centner.	α .
Norrbottnens	2	246	13	54,006	40	1,805	53	55,811	93
Vesterbottnens	3	415	14 $\frac{1}{2}$	84,002	25	1,324	15	85,326	40
Vesternorrlands	4	702	8	162,082	15	4,660	88	166,743	3
Göfteleborgs	22	4,847	23	1,331,437	97	11,202	41	1,342,640	38
Upsala	6	1,583	14	423,128	24	5,405	46	428,533	70
Stockholms	2	438	—	95,389	60	634	80	96,024	40
Kopparbergs	41	8,730	4	2,264,070	14	7,706	94	2,271,777	8
Vestmanlands	17	3,937	12	969,532	37	10,871	67	980,404	4
Örebro	50	10,381	18	2,290,217	79	93,430	47	2,383,648	26
Skaraborgs	1	157	—	21,681	80	382	85	22,064	65
Vermlands	25	6,314	13 $\frac{3}{4}$	1,417,674	79	23,154	86	1,440,829	65
Södermanlands	5	784	—	121,245	86	2,412	75	123,658	61
Östergötlands	4	1,288	—	282,695	87	22,405	62	305,101	49
Calmar	4	951	12	173,608	95	20,475	80	194,084	75
Jönköpings	4	376	6	36,488	92	155	43	36,644	35
Kronobergs	1	74	—	8,170	—	918	11	9,088	11
Summa	191	41,228	18 $\frac{1}{4}$	9,735,433	10	206,947	73	9,942,380	83

Fördelas, på sätt förut skett, tackjernstillverkningen å nedannämnda bergslager och öfriga orter i Riket, med angifvande af begagnade masugnar, blåsningstid, tillverkningsbelopp, dygnstillverkning samt medelbelopp för hvarje masugn af blåsningstid och tillverkning, med sistnämnda medelbelopp äfvensom

tillverkningsbeloppen utjemnade till hela tal, så finnes förhållandet derutinnan för året 1883 hafva varit följande:

Lit. B.

Tackjernstillverkningen inom och utom Bergslag, kalenderåret 1883.

	Begagnade masugnar.	Blåsningstid.		Tillverkningsbelopp.	Dygnstillverkning.	Medelbelopp för hvarje masugn.	
		Dygn.	Timmar.			Blåsningstid.	Tillverkning.
	Antal.	Dygn.	Timmar.	Centner.	Centner.	Dygn.	Centner.
<i>Inom Bergslag.</i>							
Vesterbergslagen i Kopparbergs Län	17	3,133	10	745,316	237.86	184	43,842
Norbergs Bergslag i Vestmanlands Län	12	2,512	12	624,263	248.46	209	52,022
Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytte, Hjulsjö, Lindes och Ramsbergs Bergslager i Örebro Län	24	4,751	9	1,166,139	245.48	198	48,589
Nora, Carliskoga, Lekebergs och Lerbäckes Bergslager i Örebro Län...	23	5,213	9	1,128,915	216.54	227	49,083
Filipstads Bergslag i Vermlands Län	15	3,701	9	827,377	223.53	247	55,158
Summor och medeltal	91	19,312	1	4,492,010	232.62	212	49,363
<i>Utom Bergslag</i>	100	21,916	17½	5,450,371	248.68	219	54,504
Summor och medeltal för hela Riket	191	41,228	18½	9,942,381	241.15	216	52,054
Förhållandet var kalenderåret 1882:							
<i>Inom Bergslag</i>	92	19,291	14	4,085,613	211.83	210	44,409
<i>Utom Bergslag</i>	93	20,865	18½	5,299,643	253.99	224	56,985
<i>För hela Riket</i>	185	40,157	8½	9,385,256	233.71	217	50,737

Den största för ett verk uppgifna tillverkning har åstadkommits vid det i Kopparbergs Län belägna Domnarfvets jernverk, med tre under året använda masugnar, hvarest den utgjort 325,441.02 centner, med en dygnstillverkning af 354.51 centner; hvaremot den minsta för någon verkstad anmälda tillverkning finnes uppgifven för en masugn i Örebro Län, med 2,332.13 centner och en dygnstillverkning af 233.21 centner.

c) Gjutgodstillverkningen.

Enligt hvad redan blifvit omförmäldt och tabellen Lit. A utvisar, har under kalenderåret 1883 vid masugnarna omedelbarligen åstadkommits gjutgods till sammanräknadt belopp af 206,947.73 centner. Vid de egentliga gjuterierna åter, om hvilkas anläggning anmälan hos Bergs-öfverstyrelsen egt rum och från

hvilka i följd deraf uppgifter rörande tillverkningen skolat till nämnda Styrelse ingå, har, genom tack-
jerns omsmältning, gjutgoods under berörda år blifvit till nedan angifna belopp tillverkad:

		Centner.	ö.
Vesterbottens Län:	Bygdeå Socken	Robertsfors	2,088. 63.
Vesternorrlands Län:	Arnäs Socken	Jerfed	2,646. 58.
	Sköns »	Sund	3,238. 60.
	» »	Mohög	2,813. 16.
Gefleborgs Län:	Gefle Stad	Gefle gjuteri	11,942. 43.
	Torsåkers Socken	Hofors	7,697. 32.
Stockholms Stad:	Bergsund	13,677. 49.
Stockholms Län:	Tveta Socken	Bränninge	1,965. —
	Bromma Socken	Sundbyberg	4,600. —
Kopparbergs Län:	Falu Stad	Falu gjuteri	2,400. —
	» »	Falu nya gjuteri	3,000. —
	Ore Socken	Furudal	488. 62.
	Grytnäs Socken	Avesta	8,004. —
	Näs Socken	Lindesnäs	485. —
	Garpenbergs Socken	Dormsjö	5,241. —
	Norrbärkes Socken	Morgårdshammar	7,236. 29.
	Stora Tuna Socken	Domnarfvet	15,991. 53.
Vestmanlands Län:	Arboga Stad	Arboga gjuteri	20,874. 51.
	Köpings Stad	Köpings gjuteri	16,809. 48.
	Vestanfors Socken	Fagersta	5,332. 29.
	Vittinge Socken	Molnebo	320. —
Örebro Län:	Bodarne Socken	Laxå	1,920. 07.
	Lerbäcks Socken	Skyllberg	443. —
	Askers Socken	Brefven	6,812. 53.
Skaraborgs Län:	Undenäs Socken	Forsvik	5,100. 02.
Vermlands Län:	Eda Socken	Charlottenberg	1,947. 05.
	Elfsbacka Socken	Elfsbacka	1,367. 55.
	Fernebo Socken	Finnshyttan	3,154. 35.
	Rämens Socken	Liljendal	1,070. 68.
	Stafnäs Socken	Stömned	368. 75.
Göteborgs och Bohus Län:	Göteborgs Stad	Göteborgs mekaniska verkstad	20,413. 70.
	Partille Socken	Jonsered	1,600. —
Södermanlands Län:	Åkers Socken	Åker	4,672. —
	Frustuna Socken	Ehrendal	675. —
	Lilla Mellösa Socken	Hellefors	6,764. 74.
	Tunabergs Socken	Näfveqvarn	24,950. 75.
	Kila Socken	Stafsjö	3,276. 17.

40,338. 66.

Östergötlands Län:	Risinge Socken	Finspång	13,046. 61.	
	Motala Socken	Motala mekaniska verkstad	17,436. 55.	
	Qvillinge Socken	Hult	3,155. 94.	33,639. 10.
Calmar Län:	Gårdserums Socken	Forseström	1,091. 97.	
	Lofta Socken	Öfverum	11,976. 81.	
	Hallingsbergs Socken	Ankarsrum	15,113. 30.	
	Vimmerby Socken	Storebro	2,169. —	
	Döderhults Socken	Oskarshamn	3,087. 53.	
	Långemåla Socken	Hornsö	50. 03.	
	Ljungby Socken	Fredrikström	910. —	34,398. 64.
Jönköpings Län:	Ingatorps Socken	Bruzaholm	3,217. 21.	
	Gnosjö Socken	Häryd	2,275. 11.	
	Hakarps Socken	Husqvarna	27,740. —	
	Åsenhöga Socken	Marieholm	2,540. 35.	
	Käreda Socken	Åminne	1,919. 05.	37,691. 72.
Kronobergs Län:	Öja Socken	Gemla	505. —	
	Skatelöfs Socken	Huseby	1,705. —	
	Nottebäcks Socken	Klafreström	1,455. 39.	
	Lenhofda Socken	Säfsjöström	1,082. —	
	Moheda Socken	Torp	3,888. 67.	
	Sandsjö Socken	Örmo	10,373. 06.	19,009. 12.
Blekinge Län:	Lösens Socken	Lyckeby		1,241. 06.
Malmöhus Län:	Malmö gjuteri		13,656. —	
	Ystads gjuteri		3,625. —	
	Helsingborgs gjuteri		4,105. 15.	21,386. 15.
Kristianstads Län:	Kristianstads gjuteri			10,000. —
				Summa 378,754. 08.

På grund af hvad Collegium i sin underdåniga berättelse angående bergshandteringen för år 1874 anført derom, att åtskilliga med här ifrågavarande fabriksinrättningar jemnförliga verkstäder finnes inom Riket anlagda, utan att om anläggningen af desamma gjorts sådan anmälan, som senast i Kongl. Förordningen angående utsträckt frihet för bergshandteringen den 20 September 1859 § 1 och Kongl. Förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 Juni 1864 § 10 vore föreskrifven, hvadan dessa verkstäder, hvilka i de flesta fall torde af vederbörande hafva betraktats såsom hänförliga till den klass af fabriksinrättningar, som i Kongl. Hallordningen den 2 April 1770 Art. II § 1 samt i Fabriks- och Handtverks-ordningen den 22 December 1846 § 18 afsetts, och å hvilka föreskrifterna i Kongl. Förordningen den 18 Juni 1864 § 9 egt tillämplighet, icke kunde, vid slikt förhållande, vara att räkna till sådana inrättningar, med hvilka Bergs-öfverstyrelsen hade befattning, samt att följaktligen uppgifterna om tillverkningen vid dessa verkstäder icke håller syntes böra, under nu gällande bestämmelser härutinnan, i berättelsen angående bergshandteringen upptagas, men att emellertid ett sammanförande på ett ställe af

uppgifterna om den årliga tillverkningen vid samtliga här åsyftade verkstäder för bearbetande af mineralrikets alster vore egnadt att i fråga om hela beloppet af tillverkningen gifva, bland annat, en lättare öfversigt, har Collegium äfven nu vidtagit den anordning, att i Collegii underdåniga berättelse angående Fabriker och Manufakturer kommer att, jemnte tillverkningen vid deri tillförene omförmälda slag af mekaniska verkstäder, under rubriken »Gjuterier och Mekaniska verkstäder» uppgifvas äfven tillverkningen vid de under här ofvan anförda rubrik, lit. c), hörande verkstäder, med anmärkning, att denna senare tillverkning är, såsom åstadkommen vid verkstäder tillhörande bergshandteringen, jemnväl i berättelsen rörande denna handtering upptagen.

d) Stångjernstillverkningen.

Under året 1883 hafva 250 stångjernsverk, med 766 smälthårdar eller smältugnar, varit begagnade; och har stångjernstillverkningen uppgått till 6,105,818 centner 29 \mathfrak{a} , enligt hvad i nedanstående tabell, Lit. C, finnes närmare angifvet.

Lit. C.

Stångjernstillverkningen, kalenderåret 1883.

L ä n.	Begagnade		Uppgifven tillverkning.	
	Verk.	Hårdar eller ugnar.	Centner.	\mathfrak{a} .
	Antal.	Antal.		
Norrbottnens	5	13	35,980	92
Vesterbottnens	3	8	40,227	37
Vesternorrlands	8	19	18,713	94
Gefleborgs	32	93	745,086	7
Upsala	11	42	314,129	61
Stockholms	5	14	51,024	70
Kopparbergs	33	101	993,698	66
Vestmanlands	21	75	¹⁾ 899,937	59
Örebro	39	133	1,257,623	21
Skaraborgs	4	5	8,428	89
Vermlands	31	139	872,623	29
Elfsborgs	6	14	55,248	30
Södermanlands	6	11	36,752	47
Östergötlands	18	²⁾ 52	³⁾ 628,082	—
Calmar	11	⁴⁾ 20	123,829	75
Jönköpings	10	15	17,516	16
Kronobergs	6	7	10,347	36
Blekinge	1	5	36,568	—
Summa	250	766	6,105,818	29

¹⁾ Deraf 57,507.64 centner, tillverkade af Bessemer-göt.

²⁾ Deraf 3 puddelugnar och 3 Martinsugnar.

³⁾ Deraf 86,820.66 centner, tillverkade af Martins-göt.

⁴⁾ Deraf 1 puddelugn.

De största tillverkningsbeloppen äro uppgifna: för Domnarfvets jernverk i Kopparbergs Län, med 307,271.80 centner; för Uddeholmsverken i Vermlands Län, med 252,393.74 centner; för Sandvikens jernverk i Gefleborgs Län, med 187,034 centner; för Bofors bruk i Örebro Län, med 184,458.93 centner och derjemte 13,639.06 centner, utvalsade af smältstycken från andra verk; för Motala mekaniska verkstad i Östergötlands Län, med 165,718.42 centner; varande deremot det minsta tillverkningsbeloppet för något verk uppgifvet för ett bruk i Jönköpings Län, med 40.52 centner.

Med åberopande af hvad i de underdåniga berättelserna för åtskilliga föregående år blifvit anfördt angående ej mindre det förhållandet, att vissa till denna gren af jernhandteringen hörande verk på senare tider börjat användas uteslutande eller i betydligare omfattning för tillverkandet af smältstycken, hvilka, der de ej disponerades direkt för export, hufvudsakligen vid andra, med valsverk försedda, verkstäder vällades och utarbetades, än ock svårigheten att med den form, i hvilken uppgifterna härom inkomme, och i anseende till berörda fördelning af tillverkningsarbetet, kunna, med nöjaktig tillförlitlighet, för alla förekommande fall beräkna, huru stort belopp af här åsyftade tillverkning borde under artikeln »Stångjern» upptagas, samt med omförmälände, att särskildt upptagna belopp tillverkade smältstycken blifvit i ofvan utförda summa tillverkad stångjern inräknade endast för så vidt bestämdt angifvits, att dessa smältstycken antingen inom landet förarbetats till något slags manufaktur eller vore afsedda att i oförändradt skick exporteras; får Collegium för öfrigt i hithörande afseende anmäla, att för nu ifrågavarande år, förutom nyssnämnda, i summa stångjern upptagna, tillverkning af smältstycken, hvilken utgör tillsammans 47,666 centner 31 α , en tillverkning af smältstycken, af hvilka utan tvifvel den öfvervägande andelen blifvit inom landet till stång- eller ämnes-jern förarbetad, finnes särskildt uppgifven

för Norrbottens Län af	53,764.34 centner,
» Vesterbottens » »	170.40 »
» Vesternorrlands » »	90,603.86 »
» Gefleborgs » »	571,426.53 »
» Upsala » »	67,162.28 »
» Stockholms » »	40,655.15 »
» Kopparbergs » »	840,403.54 »
» Vestmanlands » »	515,202.40 »
» Örebro » »	202,596.30 »
» Vermlands » »	818,885.56 »
» Elfsborgs » »	57,397.99 »
» Östergötlands » »	37,148.85 »
» Calmar » »	28,786.90 »
	<hr/>
	Summa 3,324,204.10 centner.

e) Ståltillverkningen.

I likhet med hvad i de näst föregående underdåniga berättelserna egt rum, hafva uppgifterna om ståltillverkningen, hvilka dessförinnan varit i en gemensam tabell sammanförda med uppgifterna om manufaktur tillverkningen, här blifvit i en tabell för sig upptagna, dervid, i öfverensstämmelse med hvad förut skett, och enär de inkomna uppgifterna härutinnan icke lemna stöd för någon särskild fördelning

efter metallens hårdhetsgrad, beloppen af de enligt Bessemers metod åstadkomna tillverkningarna samt-
ligen hänförs till artikeln stål; och har, enligt hvad den sålunda upprättade tabellen, Lit. D, närmare
utvisar, tillverkning af stål under året åstadkommits vid 30 verk till ett belopp af 1,548,283 centner 45 a.

Lit. D.

Ståltillverkningen, kalenderåret 1883.

L ä n.	Be- gag- nade verk.	Uppgifven tillverkning.							
		Bessemer-stål.		Martin-stål.		Andra slag.		Summa.	
		Centner.	q.	Centner.	q.	Centner.	q.	Centner.	q.
Vesternorrlands	1	—	—	—	—	1) 102	31	102	31
Gefleborgs	3	371,124	39	—	—	—	—	371,124	39
Upsala	3	—	—	—	—	2) 9,497	84	9,497	84
Kopparbergs	5	296,103	55	124,789	87	3) 5,462	30	426,355	72
Vestmanlands	4	85,089	25	4,393	14	4) 10,150	—	99,632	39
Örebro	3	178,419	1	4,123	65	—	—	182,542	66
Vermlands	9	266,170	70	175,100	49	5) 10,821	75	452,092	94
Elfsborgs	2	—	—	—	—	5) 6,935	20	6,935	20
Summa	30	1,196,906	90	308,407	15	42,969	40	1,548,283	45

De under rubriken Bessemer-stål upptagna tillverkningarna hafva åstadkommits å nedannämnda
ställen, med följande belopp, nemligen:

vid Iggesund i Gefleborgs Län	71,561.23	centner,
» Sandviken i D:o D:o	211,153.16	»
» Forsbacka i D:o D:o	88,410.00	»
» Domnarfvet i Kopparbergs Län	96,256.75	»
» Långshyttan i D:o D:o	74,904.80	»
» Ulfshyttan i D:o D:o	17,750.00	»
» Avesta i D:o D:o	107,192.00	»
» Vestanfors i Vestmanlands Län	85,089.25	»
» Bångbro i Örebro Län	146,073.97	»
» Stjernfors i D:o D:o	32,345.04	»
» Långbanshyttan i Vermlands Län	16,065.15	»
» Nykroppa i D:o D:o	101,432.85	»
» Uddeholmsverken i D:o D:o	66,038.35	»
» Borgvikshyttan i D:o D:o	10,185.05	»
» Björneborgshyttan i D:o D:o	72,449.30	»

Summa 1,196,906.90 centner.

1) Garfstål.

2) Deraf 6,430.83 centner brännstål, 2,843.79 centner gjutstål och 223.22 centner bläststål.

3) Deraf 4,000 centner gjutstål och 1,462.30 centner brännstål.

4) Deraf 5,850 centner brännstål och 4,300 centner puddelstål.

5) Brännstål.

f) Jern- och stål-manfakturtillverkningen.

För tillverkningen af jern- och stål-manufaktur under året 1883 hafva varit begagnade 156 verk; och är den vid dessa verk åstadkomna tillverkningen af nämnda slag uppgifven till ett sammanräknadt belopp af 1,035,318 centner 12 \mathfrak{c} , enligt hvad nedanstående tabell, Lit. E, närmare utvisar:

Lit. E.

Jern- och stål-manfakturtillverkningen, kalenderåret 1883.

L ä n.	Be- gagnade verk.	Uppgifven tillverkning.									
		Plåt.		Spik.		Bedskapsmide.		Diverse annan manufaktur.		Summa.	
		Antal.	Centner.	\mathfrak{c} .	Centner.	\mathfrak{c} .	Centner.	\mathfrak{c} .	Centner.	\mathfrak{c} .	Centner.
Norrbottnens	5	—	—	301	72	255	43	¹⁾ 21,644	17	22,201	32
Vesterbottnens	2	—	—	586	99	40	12	744	48	1,371	59
Vesternorrlands	13	—	—	425	23	2,054	90	²⁾ 58,588	22	61,068	35
Gefleborgs	8	—	—	1,634	57	66,746	75	³⁾ 23,571	11	91,952	43
Upsala	2	—	—	—	—	—	—	⁴⁾ 5,170	24	5,170	24
Stockholms	2	—	—	4	86	—	—	300	—	304	86
Kopparbergs	12	111,230	45	697	1	4,641	92	⁵⁾ 10,552	33	127,121	71
Vestmanlands	7	44,732	74	2,253	49	9,523	75	⁶⁾ 5,737	30	62,247	28
Örebro	14	57,866	90	23,878	65	4,143	22	10,230	91	96,119	68
Skaraborgs	3	—	—	—	—	130	—	916	3	1,046	3
Vermlands	18	—	—	31,677	90	68	80	29,800	22	61,546	92
Elfsborgs	8	—	—	681	46	—	—	3,588	29	4,269	75
Göteborgs och Bohus	4	—	—	—	—	—	—	10,215	30	10,215	30
Södermanlands	6	16,498	33	2,096	70	1,199	61	1,737	77	21,532	41
Östergötlands	16	169,047	7	70,999	83	4,274	7	⁷⁾ 60,459	—	304,779	97
Calmar	10	—	—	21,311	62	16,325	65	36,770	47	74,407	74
Jönköpings	8	—	90	2,159	27	1,906	60	2,627	63	6,694	40
Kronobergs	10	—	—	245	57	327	—	911	6	1,483	63
Blekinge	5	10,887	—	33,872	—	—	—	⁸⁾ 3,634	51	48,393	51
Kristianstads	1	—	—	—	—	—	—	6,000	—	6,000	—
Malmöhus	2	—	—	—	—	—	—	27,391	—	27,391	—
Summa	156	410,263	39	192,826	87	111,637	82	320,590	4	1,035,318	12

¹⁾ Deraf 21,120.61 centner finjern.²⁾ Deraf 52,216.46 centner finjern.³⁾ Deraf 11,640.72 centner tråd.⁴⁾ Deraf 3,707.84 centner fjederstål.⁵⁾ Deraf 9,535.03 centner jernvägsskenor.⁶⁾ Deraf 250 centner tråd.⁷⁾ Deraf 6,124 centner jerntråd, 40.49 centner jernduk, 41,753.16 centner façonjern och 136.85 centner hjulband.⁸⁾ Deraf 3,108.85 centner galvaniserade bleckkärl.

2:o. Uppfordrad malm af annat slag än jernmalm äfvensom svafvelkis.

Uti de för vinnande af annan malm än jernmalm och för vinnande af svafvelkis arbetade grufvor hafva af dessa mineralier erhållits följande belopp, nemligen:

Grufvefältens eller Grufvornas		Arbetade grufvor.	Erhållen malm.		
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	g.	
Guld-malm: = (ur 1 grufva) 60,777 centner.	Kopparbergs Län: Kopparbergs Socken	Stora Kopparbergs grufva	1	1) 60,777	—
		S:a för Kopparbergs Län och Riket	1	60,777	—
Silfver- och Bly-malmer: = (ur 23 grufvor) 328,301.19 centner.	Vestmanlands Län: Sala Socken.....	Sala Silfververks grufvor...	4	261,475	—
		S:a för Vestmanlands Län	4	261,475	—
	Örebro Län: Ljusnarsbergs Socken.....	Kafveltorpsfältet	2	28,408	—
	Lindes Socken	Guldsmedshyttfältet.....	2) 1	—	—
	Hellefors Socken.....	Hedvigsgruftan	1	425	—
	Hammars och Lerbäcks Socknar	Åmmebergfältet	16	3) 37,993	19
	Östergötlands Län: Godegårds Socken.....				
		S:a för Örebro och Östergötlands Län	20	66,826	19
		Summa för Riket	24	328,301	19
	Koppar-malm: = (ur 10 grufvor) 604,145.62 centner.	Jemtlands Län: Kalls Socken	Bjelkesfältet	1	186
		Fröafältet.....	1	203	—
		S:a för Jemtlands Län	2	389	62

1) Guldförande quartz.

2) Utan uppgifvet malmfång.

3) Malmen erhållen genom skrädning ur blyhaltig zinkmalm.

Grufvefältens eller Grufvornas			Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Kopparbergs Län:					
Kopparbergs Socken	Stora Kopparbergs grufva	1	444,230	—	
	S:a för Kopparbergs Län	1	444,230	—	
Örebro Län:					
Ljusnarsbergs Socken.....	Ljusnarsbergsfältet	1	15,757	—	
	D:o	¹⁾ 2	—	—	
	Kafveltorpsfältet	2	²⁾ 32,319	—	
	D:o	¹⁾ 4	—	—	
Grythytte Socken	Halmskärpningsgrufvan	¹⁾ 1	—	—	
Hjulsjö Socken	Stensgrufvan	¹⁾ 1	—	—	
	Johannisbergs- och Fredriksbergs-grufvorna	¹⁾ 2	—	—	
	S:a för Örebro Län	13	48,076	—	
Södermanlands Län:					
Tunabergs Socken	De Beschiska grufvan	1	6,712	—	
	S:a för Södermanlands Län	1	6,712	—	
Östergötlands Län:					
Värna Socken	Bersbo Storgrufva	1	25,991	—	
	Steffenburgsgrufvan	1	55,652	—	
Björnsätters Socken	Grönhögsgrufvan	1	23,095	—	
	S:a för Östergötlands Län	3	104,738	—	
	Summa för Riket	20	604,145	62	
Kobolt-malm:					
= (ur 3 grufvor) 4,172.03 centner.	Calmar Län:				
	Gladhammars Socken.....	Gladhammarsfältet	3	4,172	3
		S:a för Calmar Län	3	4,172	3
		Summa för Riket	3	4,172	3
Nickel-malm:					
= (ur 2 grufvor) 20,160 centner.	Jönköpings Län:				
	Alsheda Socken	Klefva grufvefält	2	20,160	—
		S:a för Jönköpings Län	2	20,160	—
		Summa för Riket	2	20,160	—

¹⁾ Utan uppgifvet malmfång.

²⁾ Malmen innehållande delvis jemte koppar äfven bly och en ringa mängd zink.

Grufvefältens eller Grufvornas			Arbetade grufvor.	Erhållen malm.	
Belägenhet.	Benämning.	Antal.	Centner.	℔.	
Zink-malm: = (ur 20 grufvor) 1,066,805.81 centner.	Upsala Län:				
	Dannemora Socken	Dannemora malmfält.....	1	9,132	—
		S:a för Upsala Län	1	9,132	—
	Kopparbergs Län:				
	Silfbergs Socken.....	Mellangrufvan	1	1,257	—
		S:a för Kopparbergs Län	1	1,257	—
	Örebro Län:				
	Ljusnarsbergs Socken....	Kafveltorpsfältet	2	6,323	—
	Lerbäcks och Hammars Socknar	Åmmebergsfältet	12	1,050,093	81
	Östergötlands Län:				
	Godegårds Socken.....	4			
	S:a för Örebro och Östergötlands Län	18	1,056,416	81	
	Summa för Riket	20	1,066,805	81	
Mangan-malm: = (ur 9 grufvor) 95,101.50 centner.	Vermlands Län:				
	Fernebo Socken	Långbansfältet.....	1	¹⁾ 66,680	—
		Gustafsgrufvorna	1	¹⁾ 150	—
	Jönköpings Län:				
	Ödestugu och Rogberga Socknar	Hohults grufvor.....	3	²⁾ 3,300	—
		D:o D:o	³⁾ 2	—	—
		Spexeryds grufvor	4	²⁾ 24,971	50
		S:a för Jönköpings Län	9	28,271	50
	Summa för Riket	11	95,101	50	
Svafvelkis: = (ur 1 grufva) 37,846 centner.	Kopparbergs Län:				
	Kopparbergs Socken	Stora Kopparbergs grufva	1	37,846	—
		S:a för Kopparbergs Län	1	37,846	—
	Summa för Riket	1	37,846	—	

1) Braunit och Hansmannit.

2) Brunsten.

3) Utan uppgifvet malmfång.

Dessutom hafva å fyndigheter, tillhörande här ifrågavarande slag, blifvit under året försvarsvis och utan uppgifvet malmfång arbetade följande antal grufvor, nemligen: å *bly- och silfver-malm* inom Koppar-

bergs Län 1 grufva; å *kopparmalm* inom Vesternorrlands Län 1 grufva och inom Jönköpings Län 7 grufvor; å *koboltmalm* inom Örebro Län 1 grufva; samt å *svafvelkis* inom Vestmanlands Län 1 grufva och inom Jönköpings Län 4 grufvor.

3:o. De så kallade Ädlare Verken, med dervid åstadkomna tillverkningar.

Guld.

Vid *Konung Gustaf III:s Silfververk* i Falun hafva erhållits 81 a 18 ort 54 korn guld.

Vid *Kafveltorps Blyhytta* i Örebro Län hafva genom extraktion ur guldhaltigt silfver erhållits 3 a 88 ort 69 korn guld.

Vid *Bångbro Blyhytta* i Örebro Län hafva erhållits 3 a guld.

Vid *Åtvidabergs Kopparverk* i Östergötlands Län hafva erhållits 9 ort guld.

Tillsammans hafva sålunda inom Riket tillverkats 88 a 16 ort 23 korn guld.

Tillverkningen vid nämnda verk är afradsfri.

Silfver.

Vid *Konung Gustaf III:s Silfververk* i Falun har åstadkommits en tillverkning af 880 a 90 ort silfver. Tillverkningen är afradsfri.

Sala Silfververk i Vestmanlands Län: Grufvebrytningen har här drifvits i 61 arbetsrum, alla för Sala bergslags räkning. Af dessa arbetsrum hafva tillhört, inom Odalgrufvefältet, Torgschachtsgrufvan 3, Stor- eller Drottning-grufvan 42 och Carlsgrufvan 15, samt, utom Odalgrufvefältet, Biskopsgrufvan 1; och varit brutna: på malm i fast klyft, medelst vägg- och pall-strossning, 29, på malm i rasberg 5, för nya fyndigheters uppsökande eller för beredande af nya pallarbeten, medelst ortdrifning, 24, samt för afsänkning 3. Orterna hafva drifvits till en sammanräknad längd af 758.75 fot och sänkingsarbetena till sammanlagdt djup af 132.5 fot. Utur grufvorna hafva uppfordrats 608,632 centner berg, hvarur erhållits 5,005 centner stufmalm, 139,070 centner vaskmalm samt 117,400 centner s. k. sylta.

Stufmalmens silfverhalt har i medeltal utgjort: helstoffens 31.8 ort pr centner och halfstoffens 22.2 ort pr centner.

Vaskmalmen har innehållit 2.6 å 3 procent bly och en silfverhalt af omkring 2 ort pr centner.

I Anrikningsverket och i vaskverken hafva förarbetats 173,364 centner vaskmalm, dervid erhållits 10,984 centner slig, med en silfverhalt af 14.7 ort pr centner.

För blysmältningen hafva från de förberedande processerna blifvit uppförda 15,322.90 centner stufmalm och sliger samt 1,387 centner »hård, glete och abstrich»; hvaraf, efter drifning och finering, erhållits 2,431 a 75 ort fint silfver.

Den egentliga afraden utgör $\frac{1}{10}$ af tillverkningen.

Utom ofvannämnda tillverkning vid Silfververket har derstädes ur after från de gamla vaskverken under året, genom extraktion på våta vägen, framstälts 291 t 2 ort silfver. Denna senare tillverkning har varit afradsfri.

Af Silfververkets ränteersättningsfond, som enligt nådigt Bref till Kammar- och Commerce-Collegierna den 28 Mars 1873, skolat vid utgången af kalenderåret 1873 anses vara fullbildad och vid sistnämnda tid uppnått ett kapitalbelopp af 330,531 kronor 50 öre, äro, enligt inkomna räkenskaper öfver sagda fond, hos Sala bergslag innestående ett kapitalbelopp af 105,929 kronor 50 öre samt återstoden, 224,602 kronor, placerad dels mot skuldförbindelser, intecknade i fastigheter å landet, dels i Vexjö Hypoteksförenings obligationer.

Vid *Kafveltorps Blyhytta* i Örebro Län hafva, genom extraktion ur verkbley, erhållits 288 t 29 ort silfver. Dessutom har såsom biprodukt, vid extraktion af guld ur guldhaltigt silfver, vunnits 107.27 t kemiskt rent silfverniträt (*lapis infernalis*).

Vid *Bångbro Blyhytta* i samma Län hafva erhållits 74 t 80 ort silfver.

Vid *Åtvidabergs Kopparverk* i Östergötlands Län hafva tillverkats 65 t 21 ort silfver.

Tillverkningen vid sistnämnda tre verk är afradsfri.

Sammanräknade silfvertillverkningen inom Riket har för året sålunda utgjort 4,031 t 97 ort.

Koppar.

Stora Kopparberget i Kopparbergs Län: Antalet af de under året i Stora Kopparbergs grufva brutna arbetsrum har uppgått till 53, af hvilka drifvits: 34 på malmfång, 14 på försök, 3 för vinnande af kommunikationer samt 2 för diverse ändamål. Af dessa arbetsrum hafva brutits 46 i fast klyft och 7 i ras. Berguppfordringen har uppgått till 1,099,322 centner, af hvilka erhållits i nästföregående tabell för denna grufva upptagna 444,230 centner kopparmalm och 37,846 centner svafvelkis. Koppartillverkningen, som under året uteslutande åstadkommits genom lakning och utfällning, har uppgått till ett belopp af 12,517 centner 10 t raffinerad koppar.

Vid *Korsnäs Slaggbrukshytta* i Vika Socken, Kopparbergs Län, äro tillverkade 14 centner skärsten.

Kafveltorps Kopparverk i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län: härstädes hafva nedsmälts 13,971.25 centner kopparmalm, hvaraf erhållits 3,931 centner skärsten. Af 13,426 centner skärsten hafva tillverkats 2,438.90 centner råkoppar, som vid garning lemnat 1,980 centner 19 t garkoppar.

Vid *Ljusnarsbergs Kopparverk* i samma Socken och Län hafva nedsmälts 10,441 centner kopparmalm, hvaraf erhållits 3,800 centner skärsten. Af skärstenen hafva tillverkats 629.30 centner råkoppar, som vid garning lemnat 525 centner 82 t garkoppar.

Vid *Bångbro Kopparverk* i samma Socken och Län hafva tillverkats 473 centner 50 t garkoppar.

Åtvidabergs Kopparverk i Åtvids Socken och Östergötlands Län: Vid detta verk hafva nedsmälts 12,741.02 centner malm från Bersbo malmfält, 10,419.18 centner malm från Grönhögsgrufvan samt 9,245.40 centner oren slagg och ugnsgods, eller tillsammans 32,405.60 centner kopparhaltigt gods. Af den härvid erhållna skärstenen hafva 4,482.28 centner äfvensom 2,160 centner skärsten af föregående års tillverkning

samt 1,194.97 centner garkrats och hårdgods behandlats i en råkoppargugn, dervid under 42 blåsningsdygn tillverkats 950.97 centner råkopp, eller i medeltal 22 centner 64 ¤ pr dygn; hvarjemte ur nasar, bildade i råkoppargugnen, vid smältning i nashärd utbringats 14.97 centner råkopp.

Dessutom hafva 59,194.40 centner kopparmalm, nemligen 38,708.28 centner från Bersbo malmfält, 20,105.12 centner från Grönhögs malmfält, 186 centner från Björkelids försök samt 195 centner sylt- och plock-malm från Mormorsgrufvan, behandlats på den s. k. våta vägen, hvarvid erhållits 3,402.73 centner cementkopp.

Af 3,226.73 centner cementkopp och 23.92 centner råkopp hafva tillverkats 885.53 centner garkopp och 1,208 centner raffinerad kopp, hvarjemte genom nedsmältning af 16.70 centner skrotkopp erhållits 15.93 centner raffinerad kopp, eller tillsammans 2,109 centner 46 ¤ kopp.

Enligt hvad nu blifvit omförmäldt är koppertillverkningen i Riket under ifrågavarande år att upptaga till 17,606 centner 7 ¤ garkopp.

Vid de här nämnda verken är tillverkningen afradsfri.

Nickel.

Vid *Klefva Nickelverk* i Alsheda Socken och Jönköpings Län hafva nedsmälts 30,050 centner 60 ¤ malm samt erhållits 592 centner 70 ¤ pulfvernickel, 85 centner 10 ¤ s. k. koncentrations-sten samt 4,978 centner 50 ¤ skärsten för vidare behandling. Tillverkningen är afradsfri.

Messing.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	¤.	ort.
Vid <i>Skultuna Messingsbruk</i> i Skultuna Socken och Vestmanlands Län ...	5,532.	6.	52.
» <i>Torshammars Manufakturverk</i> i Norbergs Socken och samma Län.....	39.	42.	95.
» <i>Gusums Messingsbruk</i> i Ringarums Socken och Östergötlands Län... ¹⁾	1,671.	16.	—
	Summa 7,242.	65.	47.

¹⁾ Deraf 221.41 centner messingtråd, 7.18 centner messingsduk och 1,442.57 centner knapp- och hår-nålar, stift, m. m.

4:o. **Diverse Verk och Tillverkningar.****Kopparhamrar och Kopparvalsverk.**

Tillverkningen vid dessa verk har utgjort:

	Centner.	℔.	ort.
Vid <i>Skultuna</i> i Vestmanlands Län	5,304.	75.	93.
» <i>Granefors</i> i Blekinge Län	950.	55.	25.
	Summa 6,255.	31.	18.

Gjutgods af annan metall än jern.

Tillverkningen af sådant gjutgods uppgifves vara åstadkommen till följande belopp:

	Centner.	℔.	ort.
Vid <i>Jerfeds</i> Gjuteri i Vestmanlands Län	8.	23.	—
» <i>Mohögs</i> D:o i D:o D:o	17.	4.	—
» <i>Hofors</i> Bruk i Gefleborgs Län	44.	31.	—
» <i>Stora Kopparberg</i> i Kopparbergs Län	¹⁾ 878.	10.	—
» <i>Domnarfvets</i> Jernverk i D:o D:o	114.	19.	—
» <i>Köpings</i> Mekaniska verkstad	93.	72.	—
» <i>Arboga</i> D:o D:o	82.	8.	—
» <i>Torshammars</i> Manufakturverk i Vestmanlands Län	97.	14.	55.
» <i>Motala</i> Mekaniska verkstad	1,122.	28.	—
» <i>Göteborgs</i> D:o D:o	617.	—	—
» <i>Jonsereds</i> Gjuteri i Göteborgs och Bohus Län	31.	75.	—
» <i>Finnslyttan</i> i Vermlands Län	2.	15.	—
» <i>Kristianstads</i> Mekaniska verkstad	50.	—	—
» <i>Ystads</i> D:o D:o	30.	—	—
	Summa 3,187.	99.	55.

Bly

har blifvit tillverkad till följande belopp:

	Centner.	℔.
Vid <i>Sala</i> Silfververk	²⁾ 1,577.	63.
» <i>Kafveltorps</i> hytta i Ljusnarsbergs Socken och Örebro Län	³⁾ 553.	99.
	Summa 2,131.	62.

¹⁾ Fosforbrons.²⁾ Deraf 1,462.93 centner »mjukt bly» och 115.40 centner »Antimonbly».³⁾ Deraf 552.96 centner »raffinad bly» och 0.93 centner »segringsbly».

Dessutom är uppgifven vid Sala Silfververk en tillverkning af 430 centner silfverglitt eller röd glete till afsalu; vid Kafveltorps hytta en tillverkning af 4,377.80 centner verkbly samt vid Bångbro blyhytta i Örebro Län en tillverkning af 46.60 centner verkbly.

Zink.

Ur de Bolaget *La Vieille Montagne* tillhöriga grufvor inom Åmmebergs malmfält, beläget dels i Lerbäck och Hammars Socknar i Örebro Län, dels i Godegårds Socken i Östergötlands Län, hafva, jemte ett ur den vunna malmen erhållet, till 37,993.17 centner angifvet, belopp blymalm, blifvit, enligt hvad å sidan 23 omförmälts, uppfordrade 1,050,093.81 centner zinkmalm. Ur denna malm äro utsofrade 153,878.33 centner stuffblende, hvarjemte i vaskverk blifvit behandlade 980,766 centner fattigare zinkmalm, af hvilka erhållits 383,837.17 centner koncentrerad vaskblende. Af dessa belopp blende hafva 383,403.27 centner blifvit rostade och lemnat 353,979.92 centner rostadt blende.

Dessutom hafva, enligt hvad å sidan 23 angifvits, ur 1 grufva uti Dannemora malmfält i Upsala Län upphemtats 9,132 centner, ur 1 grufva i Silfbergs Socken och Kopparbergs Län 1,257 centner samt ur Kafveltorps grufvor i Örebro Län 6,323 centner zinkmalm.

Metallisk zink har icke blifvit inom Riket tillverkad.

Kobolt.

Vid *Falu* metallextraktionsverk har tillverkats 12 centner 22 α koboltsulfat.

Vid *Tunaberg* i Södermanlands Län har af kobolthaltigt gods från Tunabergs koppargrufva genom vaskning erhållits renad koboltmalm till ett belopp af 1,278 α , af hvilket senare belopp i afrad erlagts $\frac{1}{30}$.

Brunsten.

Af de, enligt uppgift å sidan 23, ur *Hohults* grufvor i Jönköpings Län erhållna belopp brunsten hafva genom förmalning blifvit pulveriserade 400 centner.

Svafvel.

Tillverkningen häraf har utgjort:

Vid *Falu* Svafvelverk 5,730 centner 70 α .

Jernvitriol.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	℔.
Vid <i>Falu</i> Vitriol-verk	7,121.	—
» <i>Dylta</i> D:o i Örebro Län	207.	40.
» <i>Ölands</i> D:o i Calmar Län	2,114.	80.
	<u>Summa 9,443.</u>	<u>20.</u>

Rödfärg.

Tillverkningen häraf har utgjort:

	Centner.	℔.
Vid <i>Falu</i> Rödfärgs-verk	9,946.	20.
» <i>Tomtebo</i> D:o i Kopparbergs Län	2,000.	—
» <i>Östra Silfbergs</i> Rödfärgs-verk i D:o D:o	446.	—
» <i>Dylta</i> D:o i Örebro Län	3,830.	40.
» <i>Ridkärrs</i> D:o i D:o D:o	708.	—
» <i>Ölands</i> D:o i Calmar Län	1,118.	40.
	<u>Summa 18,049.</u>	<u>—</u>

För tillverkningen af jernvitriol och rödfärg vid *Dylta* har afrad skolat utgå med $\frac{1}{30}$ -del af tillverkningsbeloppet. Tillverkningen af dessa slags produkter äfvensom af svafvel vid öfriga verk, för hvilka sådan tillverkning här uppgifvits, är afradsfri.

Alun.

Häraf äro tillverkade:

	Centner.	℔.
Vid <i>Ölands</i> Alunverk i Calmar Län	4,012.	—
» <i>Andrarums</i> D:o i Kristianståds Län	736.	16.
	<u>Summa 4,748.</u>	<u>16.</u>

Blyerts.

Häraf hafva åstadkommits:

	Centner.	℔.
Vid <i>Fagersta</i> Blyerts-verk i Vestmanlands Län	200.	—
» <i>Norbergs</i> D:o i D:o D:o	502.	20.
	<u>Summa 702.</u>	<u>20.</u>

Marmor.

Vid *Kolmårdens* Marmorbruk i Östergötlands Län hafva arbeten häraf blifvit förfärdigade till ett värde af 4,698 kronor 2 öre, förutom marmorarbeten för Upsala Universitets-byggnad till ett värde af 26,000 kronor; hvarjemte uppgifvits att vid *Claestorps* Marmorbruk i Södermanlands Län arbeten af marmor åstadkommits till ett värde af 4,200 kronor; utgörande de uppgifna värdebeloppen tillsammans 34,898 kronor 2 öre.

Stenkol.

Häraf hafva blifvit uppbrutna:

Vid *Höganäs* i Malmöhus Län:

	Kubikfot.
af sorten N:o 1	694,140.
» » N:o 2	1,243,310.
» » N:o 3	<u>480,730.</u>
	2,418,180.
» <i>Vallåkra</i> Bolags Stenkolsfält vid <i>Billesholm</i> i samma Län:	
af sorten N:o 1	1,448,460.
» » N:o 2	<u>733,176.</u>
	2,181,636.
» <i>Kroppps</i> Bolags Stenkolsfält vid <i>Bjuf</i> i samma Län	1,972,494.
» <i>Eslöfs</i> Bolags Stenkolsfält vid <i>Stabbarp</i> i samma Län	2,375.
» <i>Boserups</i> Bolags Stenkolsfält vid <i>Boserup</i> i samma Län:	
af sorten N:o 1	64,424.
» » N:o 2	<u>5,095.</u>
	69,519.
» <i>Skromberga</i> Stenkolsfält i Ekeby Socken i samma Län:	
af sorten N:o 1	254,300.
» » N:o 2	<u>406,300.</u>
	660,600.
	<u>Summa 7,304,804.</u>

De, enligt hvad nu blifvit omförmäldt, under kalenderåret 1883 åstadkomna bergverksprodukter äro i nedanstående tabell, Lit. G, summariskt för hvarje slag, upptagna; varande äfven, för jemnförelse härutinnan, produktionsbeloppen under den näst föregående tiden från och med kalenderåret 1879 i tabellen införda.

Lit. G. *Bergverksprodukter för tiden från och med kalenderåret 1879 till och med kalenderåret 1883.*

	Kalenderåret 1879.	Kalenderåret 1880.	Kalenderåret 1881.	Kalenderåret 1882.	Kalenderåret 1883.
Jernmalm, Bergmalm..... Centner	15,115,184	18,117,555.60	19,312,723.50	20,961,327	20,743,073.63
Do Sjö- och Myr-malmer »	67,151.30	122,562.21	122,318.85	43,447.25	79,639.35
Tackjern, oberäknadt gjutgods, tillverkad vid masugnarna..... »	7,914,074.06	9,435,541.84	10,116,832.47	9,261,000.62	9,735,433.10
Gjutgods, tillverkad vid masugnarna »	144,420.07	108,931.04	126,690.41	124,255.28	206,947.73
Gjutgods, tillverkad genom tackjerns omsmältning..... »	254,754.91	297,440.64	324,674.85	352,944.33	378,754.08
Stångjern..... »	4,929,840.14	5,200,478.79	5,886,521.78	6,185,362.11	6,105,818.29
Stål..... »	650,020.19	881,119.49	1,169,484.57	1,381,653.79	1,548,283.45
Jern- och Stål-manufaktur..... »	651,778.73	764,772.54	893,112.91	1,021,210.60	1,035,318.12
Guldmalm..... »	—	—	—	—	60,777
Silver- och Bly-malmer..... »	344,989	305,595.50	276,844.63	322,771.78	328,301.19
Guld..... ₰	7.8730	12.4923	4.0234	40.7456	88.1623
Silver..... »	3,188.04	3,087.4043	2,768.7545	3,602.4444	4,031.97
Kopparmalm..... Centner	670,684.50	691,291.90	690,507.38	606,154.13	604,145.62
Koppar..... »	19,131.94	25,686.54	23,867.71	18,907.97	17,606.07
Nickelmalm..... »	—	—	50	6,330	20,160
Nickelsten..... »	173.25	—	104.94	—	85.10
Nickelspeis..... »	126.42	—	—	309.56	—
Nickelkoppar..... »	433.16	—	197.61	480.554	592.70
Messing..... »	7,310.4879	6,619.6422	6,318.7492	6,587.0901	7,242.6547
Kopparsmide..... »	3,885.1853	6,468.3392	4,928.12	6,115.8120	6,255.3118
Gjutgods af annan metall än jern »	999.8864	3,403.8188	3,312.6268	3,062.75	3,187.9955
Bly..... »	1,040.30	4,631.41	8,982.28	5,723.41	2,131.62
Blyplåt..... »	5.2070	—	—	—	—
Zinkmalm..... »	¹⁾ 1,030,810	¹⁾ 1,022,403	¹⁾ 1,030,653.86	¹⁾ 1,088,162.22	¹⁾ 1,066,805.81
Koboltmalm..... »	5,257	7,779	13,089.53	12,137	4,172.03
Koboltmalm, renad..... ₰	1,234	1,056	1,046	1,501	1,278
Koboltoxid..... Centner	—	37.52	9.67	58.40	(Koboltsulfat) 12.22
Manganmalm..... »	7,540	32,615	39,022	39,357	95,101.59
Svafvelkis..... »	15,000	34,866	31,900	36,028	37,846
Svafvel..... »	6,688	6,016	3,374.45	8,125.30	5,730.70
Kopparvitriol..... »	4,108.92	3,348.01	—	—	—
Jernvitriol..... »	3,060	9,925.20	9,295.34	9,177.65	9,443.20
Rödfärg..... »	15,603.20	36,501.20	29,002	35,112.50	18,049
Alun..... »	6,153.20	6,159.52	6,059.76	7,027	4,748.16
Blyerts..... »	848.20	1,023.85	919	816.60	702.20
Marmor..... till värde i Kronor af	12,551.94	8,955.40	8,788.59	7,154.03	34,898.02
Stenkol..... Kubikfot	4,884,180	4,817,759	5,633,394	6,842,998	7,304,804

¹⁾ Från beloppet uppfordrad zinkmalm är här afräknadt ett belopp ur samma malm utsofrad blymalm.

5:o. **Arbetskraft.**

Vid bergverks- och bruks-rörelsen hafva, enligt de uppgifter, som derom inkommit, under året varit använda 29,842 arbetare, såsom i följande tabell, Lit. H, finnes närmare angifvet.

Lit. H. *Antal arbetare, använda vid bergverks- och bruks-rörelsen, kalenderåret 1883.*

	Jerngrufvorna.				Jernverken.					Andra verk med tillhörande grufvor.				Summa Summarum.
	Ständige.	Tillfällige.	Qvinnor och barn.	Summa.	Masugnarna.	Sjängjemsverken.	Manufakturverken och Gjuterierna.	Ej klassificerade.	Summa.	Guld-, Silver- och Bly-verken.	Kopparverken.	Åteklilla andra.	Summa.	
Norrbottns Län	—	10	—	10	47	60	31	84	222	—	—	—	—	232
Vesterbottns »	—	—	—	—	68	42	19	39	168	—	—	—	—	168
Vesternorrlands »	—	—	—	—	92	106	134	93	425	—	—	—	—	425
Jemtlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	10
Gefleborgs »	212	—	66	278	624	1,067	441	147	2,279	—	—	—	—	2,557
Upsala »	416	4	13	433	165	412	48	—	625	—	—	1	1	1,059
Stockholms Län och Stad	134	25	22	181	43	130	60	—	233	—	—	3	3	417
Kopparbergs Län	1,209	44	67	1,320	1,072	1,126	443	691	3,332	45	375	92	512	5,164
Vestmanlands » { Utom Sala Bergs- hauptmans Distrikt.	824	—	60	884	373	911	681	—	1,965	—	—	177	177	3,026
Sala Bergshauptmans Distrikt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	254	—	—	254	254
Örebro Län	1,434	295	170	1,899	1,024	1,309	407	—	2,740	98	110	746	954	5,593
Skaraborgs »	—	—	—	—	21	18	104	—	143	—	—	—	—	143
Vermlands »	756	74	97	927	567	1,247	321	146	2,281	—	—	—	—	3,208
Elfsborgs »	—	—	—	—	—	85	132	15	232	—	—	—	—	232
Göteborgs och Bohus Län	—	—	—	—	—	—	652	—	652	—	—	—	—	652
Södermanlands Län	196	31	25	252	101	66	210	—	377	—	12	6	18	647
Östergötlands »	31	—	4	35	108	629	586	—	1,323	—	482	84	566	1,924
Calmar »	—	—	—	—	83	180	301	—	564	—	—	62	62	626
Jönköpings »	—	—	—	—	42	34	142	86	304	—	—	100	100	404
Kronobergs »	—	—	—	—	14	27	256	12	309	—	—	—	—	309
Blekinge »	—	—	—	—	—	30	260	—	290	—	—	9	9	299
Kristianstads »	—	—	—	—	—	—	160	—	160	—	—	10	10	170
Malmöhus »	—	—	—	—	—	—	186	1,049	1,235	—	—	1,088	1,088	2,323
Summa	5,212	483	524	6,219	4,444	7,479	5,574	2,362	19,859	397	989	2,378	3,764	29,842

hvarjemte vederbörande Bergmästare uppgifvit, att den arbetskraft, som blifvit använd för upptagandet af det inom Jönköpings och Kronobergs Län upphemtade, här ofvan angifna, belopp sjö- och myr-malmer, vore att anse såsom motsvarande 1,225 mansdagsverken.

¹⁾ Deraf 452 arbetare vid Ämmebergs malmfält, till en del äfven beläget inom Östergötlands Län.

I afseende på *olycksfall*, timade bland de vid bergverken under året sysselsatte arbetare, har blifvit anmäldt:

att inom Norrbottens Län: vid Alters bruk en person, vid hammarens pådragning, träffats af lyft-armringen och erhållit så svåra slag, att han på stället affidit;

att inom Gefleborgs Län: i Göskegrufvan en person träffats af en bergtunna och så svårt skadats, att han efter några dagars förlopp affidit;

att inom Kopparbergs Län: i Mällsjögrufvan, i Norrbärkes Socken, en person blifvit skadad af en nedfallande sten, men återställd; i Plåtgrufvan, i Tuna Hästbergs malmfält, vid rensning af hängande väggen blifvit svårt skadade två personer, af hvilka den ena genast affidit, men den andra efter långvarig vård å lazarett återstälts; i Stora Bispbergs grufva en person nedfallit i en delvis vattenfylld grufva och drunknat; i Stora Kopparbergs grufva en person blifvit så svårt skadad vid förladdningens uttagande ur en misslyckad mina, som exploderade, att han efter få dagars förlopp affidit; i samma grufva ytterligare en person så svårt skadats till följd af ett vådaskott, att han derigenom affidit; vid Valsfors bruk en person, som döfvad af koloxidgas, vid tätning af ett från masugnen ledande rör, nedfallit till marken, efter några timmars svåra plågor affidit;

att inom Vestmanlands Län: i Solskensbergsgrufvan en person omkommit genom fall från stegvägen; i Vestra Kallmoragrufvan en person dödats af en nedfallande sten; i Mossgrufvan, i Norbergs Socken, en person blifvit skadad genom fall från ett band till botten af grufvan, men sedermera återställd; i Allmäningsgrufvan, i samma Socken, en person fått ett finger krossadt af en bergtunna; i Storgrufvan, i nämnda Socken, en person till följd af svindel nedfallit från en stege 30 fot djupt och skadats, men blifvit återställd; i Nygrufvan, jemnväl i Norbergs Socken, en person blifvit skadad af från störtshaktet nedkommande fyllberg, men återställd;

att inom Stockholms Län: i en grufva i Skedika malmfält en person, till följd af oförsigtighet, fallit från stegen under nedgående i grufvan, hvaraf döden följt;

att inom Södermanlands Län: i Vilhelminagrufvan, i Sköldinge Socken, en person skadats i ansigtet och händerna genom explosion af krut, men blifvit återställd;

att inom Örebro Län: i Elgsbergsgrufvan en person blifvit skadad i ansigtet genom explosion af något i ett gammalt borrhål kvarliggande sprängämne, men återställd; i Norra Storgrufvan, i Pershytte malmfält; en person blifvit svårt skadad i ena foten genom en från bergväggen nedfallande sten; i Percy schacht, i Rösbergsfältet, en person blifvit träffad i hufvudet af en från lafven genom schachtet nedfallande jernhake, till följd hvaraf han efter fem dygns förlopp affidit;

att inom Vermlands Län: i Persbergsfältet i Storgrufvan en person skadats i ena benet af en nedfallande timmerklump, i Alabamagrufvan två personer skadats, den ena i benet af en sten, den andra i foten vid skjutning, i Krangrufvan en person skadats i ena handen af stål från släggan, i Skärstöten en person skadats i ansigtet och ena armen genom explosion af sprängolja, en annan skadats i ansigtet och mistat ena ögat likaledes genom explosion, samt en tredje person blifvit skadad i ansigtet och händerna äfven genom explosion af sprängolja, i Gustaf Adolfsgrufvan en person skadats i ena benet och höften vid brytning, i Vestra Hagen två personer skadats genom ras från väggen, den ena i hufvudet och den

andra i ryggen, i Norra Isaksgrufvan en person fått ena benet krossadt genom berg från brytaren, i Hällgrufvan en person skadats i ansigtet och ena handen genom explosion af sprängolja, som blifvit spild på berget, vid Persberget en person skadats i bröstet och magen vid skjutning af vagnar på jernvägen; i Fagerbergsgrufvan en person dödats af nedfallande berg, som lossnat; i Nordmarksgrufvan en person blifvit ihjelslagen genom olyckshändelse vid brytning; i Finnmossegrufvan en person förlorat ena ögat vid brytning samt en annan ena handen äfvenledes vid brytning; i Nordgrufvan en person blifvit skadad i ena benet genom nedrasning från stjälpbryggan;

att inom Jönköpings Län: i Christiansgrufvan i Ödestugu Socken en person dödats genom ett ras i grufvan;

att inom Blekinge Län: vid Kallinge bruk en person affidit till följd af ett erhållet kross-sår i hufvudet och en annan skadats i ena benet, men blifvit återstald; samt

att inom Malmöhus Län: vid Billesholms stenkolsfält en arbetare förlorat lifvet genom olyckshändelse; vid Kropps stenkolsfält två personer dödats genom ras och en person blifvit ihjelklämd mellan en ursparad kolvagn och ortväggen;

varande alltså antalet af dem, som genom omförmälda olyckshändelser blifvit skadade, fyrtiofem, af hvilka nitton till följd af de lidna skadorna ljutit döden.

Enligt inkomna uppgifter, hafva vid bergverks- och bruks-driften varit begagnade 216 ångmaskiner*), af hvilka 116 vid grufvorna, nemligen 1 i Gefleborgs Län, 4 i Upsala Län, 3 i Stockholms Län, 13 i Kopparbergs Län, 20 i Vestmanlands Län, 31 i Örebro Län, 2 i Vermlands Län, 7 i Södermanlands Län, 5 i Östergötlands Län, 3 i Calmar Län, 1 i Jönköpings Län och 26 i Malmöhus Län; 16 vid masugnarna, nemligen 4 i Gefleborgs Län, 2 i Upsala Län, 6 i Kopparbergs Län, 2 i Vestmanlands Län och 2 i Calmar Län; 48 vid stångjerns- och manufaktur-verken, nemligen 2 i Norrbottens Län, 2 i Vesternorrlands Län, 12 i Gefleborgs Län, 10 i Upsala Län, 1 i Stockholms Län, 3 i Vestmanlands Län, 9 i Örebro Län, 1 i Östergötlands Län, 7 i Calmar Län och 1 i Blekinge Län; samt 36 vid andra verk, nemligen 2 i Vesternorrlands Län, 3 i Gefleborgs Län, 2 i Vestmanlands Län, 1 i Vermlands Län, 1 i Calmar Län, 1 i Kronobergs Län, 1 i Blekinge Län, 2 i Kristianstads Län och 23 i Malmöhus Län.

*) I afseende å 168 af dessa är lemnad uppgift om maskinkraftens storlek, hvilken för sagda 168 maskiner motsvarar tillsammans 4,306 hästkrafter.

6:o. Inmutningar och Hvilostånd.

På sätt nedanstående tabell närmare utvisar, hafva under året af vederbörande tjenstemän blifvit utfärdade 1,399 mutsedlar å följande mineralanledningar, nemligen:

Lit. I.

Mutsedlar, utfärdade kalenderåret 1883.

	Jernmalm.		Guld, Silver- och Blymalmer.	Kopparmalm.	Nickelmalm.	Koboltmalm.	Manganmalm.	Zinkmalm.	Svafvelkis.	Molybdennmalm.	Blyerts.	Varp.		Summa.	
	Bergmalm.	Sjö- och Myr- malmer.										Jern.	Andra.		
1:o) Å nyupptäckta fyndigheter:															
Af Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet	18	—	5	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt	82	—	10	39	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	123
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	70	—	4	6	—	—	—	—	2	—	5	—	1	—	88
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	34	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
» D:o i Vestra d:o	8	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	12
» D:o i Södra d:o	—	3	—	1	—	—	9	—	—	—	—	—	1	—	14
Summa	212	5	21	41	2	—	9	1	3	—	5	—	2	—	301
2:o) Å förut inmutade fyndigheter:															
Af Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet	373	—	5	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	430
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt	192	1	22	31	—	—	1	14	2	—	—	—	2	—	265
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	139	—	9	5	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	157
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	106	1	1	5	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	120
» D:o i Vestra d:o	51	—	38	12	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	105
» D:o i Södra d:o	1	10	—	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
Summa	862	12	75	109	7	7	2	15	4	3	—	—	2	—	1,098
Summa summarum	1,074	17	96	150	9	7	11	16	7	3	5	—	4	—	1,399

och har hvilostånd meddelats för 630 grufvor, nemligen:

Lit. K.

Hvilostånd, meddelade kalenderåret 1883.

	Jernmalm.	Guld, Silver- och Blymalmer.	Kopparmalm.	Nickelmalm.	Manganmalm.	Zinkmalm.	Svafvelkis.	Stenkol.	Kalkprott.	Summa.
Af Bergmästaren i Norra Bergmästare-Distriktet	65	—	—	—	—	—	1	—	—	66
» D:o i Gefle—Dala Bergmästare-Distrikt	126	18	6	—	—	3	—	—	—	153
» D:o i Östra Bergmästare-Distriktet med Östergötlands och Calmar Län	147	1	5	1	—	—	2	—	3	159
» D:o i Mellersta Bergmästare-Distriktet	78	2	—	—	8	—	—	—	—	88
» D:o i Vestra d:o	40	—	—	—	—	—	—	—	—	40
» D:o i Södra d:o	—	—	—	—	—	—	—	124	—	124
Summa	456	21	11	1	8	3	3	124	3	630

Uppgifna antalet utmål, som under hela eller en del af året varit under hvilostånd, har deremot utgjort 2,100, af hvilka 1,312 tillhört jerngrufvor och 660 stenkolsgrufvor; hvarjemte hvilostånd äfven åtnjutits för 1,697 med utmål icke försedda områden, af hvilka 388 varit inmutade för vinnande af jernmalm samt 1,247 för vinnande af stenkol.

7:o. **Förändringar genom anläggning eller nedläggning af verkstäder.**

Under kalenderåret 1883 hafva resolutioner blifvit utfärdade angående *anläggning* af:

Sundbybergs gjuteri och mekaniska verkstad i Solna Socken och Stockholms Län;

Norr-Ljusne jernverk vid Norr-Ljusne masugn i Söderala Socken och Gefleborgs Län;

Ronneby manufakturverk i staden Ronneby i Blekinge Län;

Gjuteri och mekanisk verkstad vid *Örmo* masugn i Sandsjö Socken och Kronobergs Län;

Gjuteri, mekanisk verkstad och manufakturverk vid *Bruzaholms bruk* i Ingatorps Socken och Jönköpings Län;

Gullöfors bruk i Gerdhems Socken och Elfsborgs Län;

hvaremot *nedläggning* af något verk icke blifvit hos Collegium under samma år anmäldt.

Stockholm den 2 December 1884.

Underdånigst,

C. FR. WÆRN.

S. J. STENBERG.

E. A. Dufva.

